

necesse connexum est hoc inventarium, ut advertunt DD. relati per Castill. in tr. de usufr. cap. 16. num. 14. Capiendo istum terminum Inventarii, non pro illo solenni inventario, quod cum certis solemnitatibus in iunctum est heredi in d. l. fin. C. de iur. delicti. sed pro distincta descriptione redolente justificationem, seu liquidationem bonorum.

Quoniam, etiam in illis bonis mobilibus, que per necesse usu non consumuntur, ideoque restituenda sunt in specie, ut sunt (ex gr.) vasa aurea, & argentea, aliaque confimilis solidæ materia, sive tabule pictæ, vel aulæ, & similia mobilia longæ durationis, de quibus supra, d. disc. & in aliis, iuste peti potest etiam estimatio, ad effectum, ut eis non relictis, vel consumptis, non oporteat assumere illam questionem super estimatione non extantium, & que peritorum oculis subijci non possunt, de qua apud Cell. dec. 356. & apud Ninot, decif. 32. & insinuat sub lit. de Regal. disc. 1. & sub tit. de Hered. disc. 20. & alibi.

In altero vero casu, in quo, re non integra, obijciatur de non confessione inventarii tanquam de delicto quod præjudicialis effectus producat: Et tunc videtur intrare eadem distinctio, que habetur in materia non præstitæ cautionis, sive ad instar, quod scilicet: Aut de hoc usufructuario interpellatus non fuit, neque alias in mala fide constitutus; Et tunc pro effectu licite perceptionis fructuum & ad quem effectum quoque de facili intrat equitas moderativa rigoris legalis ex insinuatione supra, disc. 48. & seq. certum videtur quod obijci non valeat de dolo, vel culpa ob inventarii omissionem, ex quibus præjudicialis effectus resultant, oblonge diversam rationem, inter cautionem & hoc inventarium, quod scilicet illa præstanda est ob expressum præceptum legis, ideoque intrat illa presumpta culpa, vel mala fides, quam regulariter secum fert legis contemptus. Id autem in inventario dici non potest, quoniam in iure id cautum non reperitur, aut vero de hoc requisitus fuit; Et tunc illud omittendo, vel negligendo, intrat culpa, seu dolus presumptus, de quo alius relatis habetur apud Castill. dicto c. 16. n. 14.

Adhuc tamen, facti potius quam juris dicenda venit ista questio, in qua propterea intrat consuetus error procedendi cum solis generalitatibus, vel cum doctrinis, & decisionibus, que loquantur in abstracto, sive agant de aliis casibus, cum verius decisio singulorum casuum pendeat ex eorum particularibus circumstantiis, ex quibus incipiendum est, an ad fuerit malitia, necne; Ad instar eorum que sub tit. de Tutor. & Administratores. (data debita proportione) habentur in materia iuramenti in litem contra illum administratorem qui non conficit inventarium: Sive (magis proximè ad rem) ad instar eorum, que (pariter cum sua proportione) locis supracitatis habentur in casu, quo non præstetur cautio, ut propterea dicatur materia potius remissa iudicis arbitrio, quod pro facti qualitate regulandum sit.

Lex etiam, sive legis Interpretum traditiones statuunt in huiusmodi materiis præsumptivas, aliquas regulas, seu generalitates, pro quadam norma iudicium, ut illa illuminati, congruè arbitrium regulare valeant super applicatione; Sive in casu omnino ambiguo quomodo procedere debeant; Non autem, ut pro forma, seu decisione præcisa, ad litteram, cum legibus, vel doctrinis in omni casu, procedendum sit, quoniam ista est præsumptio juris tantum, que tollitur, non solum per veras contrarias probationes, sed etiam per alias præsumptiones; Atque ejus notabilis operatio est, ut fundet intentionem illius cui assistit, atque propterea transfundat onus probandi contrarium in alteram partem ex deductis sub tit. de iudic. disc. 18. & 35. & alibi.

In hac item materia usufructus, sæpius occasio dedit disputare questionem in usufructuario, & proprietario, ad quem eorum spectare debeat onus solvendi debita, alia que onera incumbuntia hereditati, quando usufructus sit particularis, & de quo etiam agitur supra, disc. 57. & 58. Et licet distinctio generalis sit inter debita, aliave onera annua, vel alias successiva, & reiterabilia. Et alia que una vice adimplenda sunt, ut priora pertineant ad usufructuarium, posteriora vero ad proprietarium, quodque isto posteriori casu usufructuarius quoque de incommodo participet, quia nempe ad hunc effectum vendi valent bona in proprietate, ideoque istorum usufructus cessat; Nihilominus pariter dicenda venit questio potius facti, quam juris, decidenda præinde ex facti qualitate, singulorumque casuum circumstantiis; Ac propterea intrat idem pragmaticorum frequens, & connaturalis error procedendi cum solis generalitatibus, sive applicandi indifferentem cuiusque casu in sola littera, juris regulas, vel Doctorum traditiones, aut Tribunalium decisiones, cum pendat à voluntate disponentis, qui gra-

vare potest etiam hæredem, vel proprietarium in re propria, quamvis id non præsumatur, ex pluries insinuat sub tit. de fideicom. Vel illud onus reiterabile, quod usufructuario regulariter incumbit, transfundere in proprietarium, Erè converso illud debitum in sorte, quod regulariter incumbit proprietario, injungere usufructuario; Ad instar eorum que in materia contribuit inter hæredes in feudibus, & alio dialibus respectivè habentur sub tit. de Feud. disc. 21. & sequentibus; vel inter plures coheredes ejusdem patrimonii habentur in sua particulari sede, sub tit. de Heredes, & Actum sub tit. de Credito, & alibi.

E converso circa activam participationem usufructus inter usufructuarium, & proprietarium, de quo agitur, disc. 51. intrat idem, de quo supra, ut scilicet ista sit pariter questio facti, & voluntatis potius, quam juris, ideoque certam non recipiat regulam. Et præsertim in una Arim. ad instantiam Magdalene uxoris Andree Pastoni; Cum iste instituit hæredes duos, vel tres nepotes ex fratre, uxori autem reliquit usufructum simul cum hæredibus; Orta est dubitatio quomodo iste usufructus dividi deberet; Ortaque pro veritate consulti respondi, quod medietas pertineret ad usufructuarium, & medietas ad hæredes quotquot illi essent utpotè venientes in stirpes representandam unam formalem, & intellectualem personalem hæredis juxta regulam sextus in fin. C. de impub. & al. insinuat. ubi committer Scribentes; Et ad instar eorum que habentur sub tit. de jurepatr. disc. 61. dum ita collectivo nomine vocati sunt per testatorem, dirimere volentem questionem adeo inter nostros contra verum de qua supra, disc. 51. Ideoque omnes considerandi sunt tanquam effectuales, vel representantes unum proprietarium habentem coequallem concurrem cum usufructuario.

FLORENTINA RETRACTUS CUM EQUITE RIMBOTTO, PRO N.

Responsum in causa urgente in Rota Florentina, cum sensu veritatis.

De eadem materia, de qua supra, disc. 74. An scilicet competat retractus Emptori rei continguæ ad vitam, vel ejus domino, & venditori.

S U M M A R I U M.

- 1 Facti series.
- 2 An emptio ad vitam cadat sub retractu alio, & passivo.
- 3 Qualem contractum continet concessio ad vitam.
- 4 De stylo non scribendi nisi ad veritatem extra Curiam.
- 5 Examinatur decif. 136. Millini.
- 6 Non retractus quando retrahens non potest dare id, quod ab alio obtrahatur.
- 7 Quomodo in extraneo dari possit fructus ad vitam alterius.
- 8 An retractus prælativus sit odiosus, vel favorabilis.
- 9 An conditor antiquus prælationem habeat adversus novum.
- 10 Gravatus fideicommissio est verus, & perfectus Dominus.
- 11 Idem de Emptore cum pacto de retrovendendo.
- 12 De augmento medii temporis cuius sit.
- 13 De emphyteuta, vel Feudatario, in quo differat à concessionario ad vitam.
- 14 De eodem, de quo num. 3. quid scilicet importet concessio ad vitam.
- 15 Distinguitur an concedens, & concessionarius discrepent, vel concordent.
- 16 An jus retrahendi sit fructum.
- 17 De concursu cedentis, & concessionarii.
- 18 Ut retractus obtentus per Dominum subalternum cedat commodo Domini directi, & num. 11.
- 19 Quid rescindendum sit retrahenti.
- 20 De ratione, cui insinuat iste retractus prælativus.
- 21 De eodem de quo num. 18. & seq. an res retractus devolvatur cum retrahente.

D I S C. C I X.

Acta per Equitem Rimbotto venditione, & confessione domus ad vitam Joannis & Mariæ Magdalene conjugum de Buclerellis juxta consimilem casum de quo disc. 1.

disc. de empt. & vend. Cum postmodum sequuta esset venditio cuiusdam domus adjacentis, super qua adversus Emptorem dictum Rimbotto ex statuto retractum prælativum intentavit; Opponebat Emptor, ac etiam moti vabat Judex, quod actor non esset Dominus ob alienationem factam in dictos conjuges, potissimum constituto fundamentum in decif. 446. Millini, ubi de consimili Emptore domus ad vitam, ut in eo retractus locum haberet; Cuique deduceretur in contrarium ea que habetur supra, disc. 74. numer. 5. Replicabatur quod idem Tiraoquell. ibidem deductus ostendit Gerald. deducendo in contrarium ea que apud aliorum, qui apud eum videri possunt. Collectorem Gratian. disc. 742. n. 26. & seq. habemus de hærede gravato, ac etiam de Emptore cum pacto de retrovendendo & emphyteuta, ac marito, & aliis similibus habentibus solum dominium utile, vel subalternum sub certa conditione, certo casu resolvable, & tamen ut in ipsis activè, & passivè retractus locum habeat; ut de Emptore cum pacto de retrovendendo, & similibus apud Barut. dec. 677. ac etiam advertitur supra, disc. 75. & 86. & alibi.

Potissimè quia in isto casu non intraret super natura istius concessionis ad vitam illa questio, de qua dicto disc. 1. de empt. & vend. enunciata etiam dicto disc. 74. quid scilicet huiusmodi concessionis ad vitam importent, an emptionem, & venditionem, & ad locum locationem, & conductionem, sive usufructum, aut contractum innominatum; Quasi quod ista questio intraret quando verba concessionis sint equivoca, & apta vultibet ex contractibus convenire, puta quia adhibetur rebus concedo, vel simile; Secus autem in isto casu in quo adhibetur expresse terminus emptionis & venditionis, quamvis etiam pro consuetâ notariorum verbositate adhiberetur alter concessio.

Desuper itaque ex parte actoris consultus, scribendo cum eo sensu veritatis, cum quo solum, & non alias, postquam publice licite labores prodierunt, consuetudo est scribendi extra Curiam ex rationibus, de quibus disc. 46. in relatione Curia, & alibi. Præsertim ad discussum articuli devenirem, advertebam ad dilucidationem doctrinarum, que in contrarium deducebantur, stante moderno abusu constituendi fundamentum in autoritatibus potius quam in rationibus.

Primo nempe quoad magnificentiam dec. 446. Millini, quod penitus extranea esset à casu questionis, dum in eo casu non agebatur, an Dominus ad vitam exercere possit retractum alterius rei adjacentis que postmodum vendita fuisset, sed agebatur de retractu ejusdem rei concessæ ad vitam, in qua Inquilinus retractum intentavit, & obtinuit adversus concessionarium, qui ad hunc effectum verus Emptor extraneus reputandus veniat; Iste liquidum casum longè diversam habet rationem quam habeat retractus prælativus proprietatis in perpetuum ratione vicinitatis, quoniam Venditoris, vel concedentis, pones quem dominium directum residet domus concessæ, nil interest, an illa vitalitè fruatur, vel commoditas, sive quale censendum sit, pones unum, vel alterum existat, dum per mortem est cessatum, ipseque habiturus est rem propriam, sive retractus intrat, sive non.

Et nihilominus istius responsi occasione, ad dictam decisionem reflectendo, illa mihi non placebat, parumque probabilis videbatur; Potissimè quia ob qualitatem, ac rursus Inquilini, aliqua subesse potest suspicio, interpositionis illius largi arbitrii, quod quandoque pro humana fragilitate ubique praxis docet; Siquidem interesse potest Domini, & venditoris, qui vitam unius potius, quam alterius experiri vultur, non concessus Inquilino, sicuti concesserat alteri, quem credebatur citius moriturum; Ideoque intraret ea que habetur supra, disc. 73. super incompetentia retractus prælativi in alienatione ex causa permutationis, vel transactionis, & simili, cui eadem congruat ratio, quod scilicet non possit retrahens præstare venditori, quod alteri concedat.

Neque replicandum videtur, quod firmo remanente contractu, ipseque Emptore, vel concessionario obtinente ad ejus vitam hoc dominium subalternum, ita retractus ad favorem Inquilini operaretur fructuonem, inhabitando domum pro eodem pretio, quoniam Emptor, vel Concessionarius rectè dicere poterat, quod ipse volebat in eo dominio perseverare, atque de natura retractus est, ut quodcumque novè Emptoris jus resolvatur, ipseque omnino exeat de scena.

Nisi dicatur, ut inter Venditorem, & Inquilinum retractum præstaretur, id quod frequenter habetur sub tit.

de Regalib. ad materiam officiorum vacabilium, aliorumque similibus iurum ad vitam, ut commodum sit unius, quamvis officium resideat in persona alterius, cuius vita, vel mors attendenda sit, ista persona solum demonstrata pro subiecto periculi, ut etiam habetur in societatis officiorum in qua sede sub tit. de facier. offic. & generaliter in usufructu, & similibus disc. 148. de Dote; Quod tamen nimis asperum videtur, dum ita est nimium favorabiliter, ac late interpretari, vel extendere huiusmodi leges, quas, ut pluries in præcedentibus advertitur, in Curia magis receptum est, exorbitantes, & odiosas censeri debere.

Ponderabam quoque dici posse quod de tempore quo hæc decisio prodit, de anno scilicet 1604. adhuc firmatus non esset iste punctus, an retractus prælativus competens vicino, aut consanguineo, aut Inquilino, favorabilis, vel odiosus censeri debeat, dum in retractu vicinitatis in voto Cameraarii registrato inter decisiones Rotæ decif. 173. par. 4. recent. tom. 1. prodito de anno 1615. late firmatur cum exemplo, etiam Sac. Scripturæ veteris Testamenti, quod fit favorabilis; Contractum vero firmatur in alio voto prioris Præfidis Viarum prodito de eodem anno 1615. pariter registrato inter decisiones Rotæ decif. ultima, part. 2. rec.

Ac etiam eo tempore ambiguum erat, an dispositio textus in l. congruit, C. de locat. prædiorum civilium, lib. 11. Super prælatione antiqui conductoris adversus novum, procederet inter privatos, & fortè probabilior esset ultima, & contraria hodie magis recepta, cum ex posteriori magis communi modernorum sensu proycipere videatur ex his que habentur disc. 50. de locat. & conduct.

Ex his itaque ponderationibus, in ea disputatione, ne quidem cogitatis; Et è converso ex motivis cum quibus processum fuit, liquet processum potius fuisse cum quadam antiqua simplicitate & cum aliquo æquivoquo, applicando ad casum questionis terminos nimium diversos, adeo ut vere improbabili in suo casu dicta resolutio videatur; Potissimè ob dictam suspicionem, unde edocetur quod semper mundus fuit unus & idem post ejus creationem juxta nota fidei præcepta, ut advertitur in tractus, seu discursu Italico del Cavaliere, cap. 4.

Segregata itaque dicta dec. 446. Millini, revera extranea, utpote casum omnino diversum percutiente, quævis etiam probabilis illa censenda esset; Atque assumendo casum prædictum questionis, quod scilicet agatur de retractu prælativo ratione vicinitatis, adeo ut intraret contradictio duorum prædiorum, retrahentis scilicet, & retrahendi, que non aderat in casu dictæ decisionis, quodque possessor prædii retrahentis haberet solum dominium subalternum, & resolvable; Advertetam etiam pro præmissis quod non bene intraret æquiparatio hæredis fideicommissi gravati, sive emptoris cum pacto de retrovendendo, vel emphyteuta, cum huiusmodi emptore, seu concessionario ad vitam tantum, ob notabilem differentiam inter unam & alteram speciem.

Siquidem gravatus fideicommissio, ex veriori magisque recepta opinione bene comprobata per Grat. dicta disc. 742. & pluries in sua sede sub tit. de fideicom. ac etiam sub tit. de feud. ad materiam bullæ Baronum, durante ejus jure, atque pendente conditione, est verus, ac perfectus Dominus, etiam in substantia, vel proprietate, rejecta opinione volentium ut sit solum usufructuarius, solumque ejus dominium subiectum est resolutionis, contingente aliqua conditione, que potest non contingere ob substitutionem prædecessum, ac propterea remaneat plenus & liber dominus; Vel etiam ob possibilem fideicommissi derogationem à Principe concedendam, ut in Urbe praxis docet præsertim ob bullam Baronum, cum similibus; Ideoque prorsus extranea est purificatio.

Idemque & fortius procedit in emptore cum pacto de retrovendendo, de quo apud Barut. dicta dec. 677. quoniam hic est certus verus & perfectus Dominus proprietatis, & substantiæ, atque resolutio cui subiacet, potest non sequi, quia venditor negligat exercere sibi reservatam redimendi facultatem, illaque cum longissimi temporis silentio prescribatur juxta magis receptam opinionem, de qua supra, disc. 87. Et nihilominus etiam in casu in quo competit, adhuc interim quodcumque commodum & incommodum ipsius substantiæ, & proprietatis est emptoris tanquam veri & pleni domini, unde ejus commodo cedit augmentum latens, vel intrinsicum, atque per volentem exercere hoc jus redimendi offerri debet pretium de presenti, ut disc. 32. de empt. & vendit. ubi concordantes, & alibi.

In emphyteuta quoque, vel feudatario, & simili, licet rest-

deat solum dominium, utile, vel subalternum, directo remanente penes concedentem, qui proterea domini titulum, & prerogativas retinet. At tamen ubi concessio fit perpetua, in linea, vel generatione, sine dubio longè majus jus adesse dicitur, quod ipsam rem substantiam percipit, atque inirat tractatur, quod ipse in subalternam ponderata *disc. 27. de feud. & disc. 33. de legibus. & de rebus. & per quam feudatarius, vel emphyteuta contradistinguatur a conduttore ad certum tempus, vel ad vitam, quae pariter certitudinem terminationis habet, quod scilicet ista fit species domini duraturi ob effectum possibilitatem ab hominibus de facili speratam, ut in materia fidei commissaria quotidiana habemus.*

Et quamvis hujusmodi concessiones quandoque certum habeant terminum, vel numerum generationum, ut pro frequentiori praxi in emphyteusi ecclesiastica est ad tertiam, adhuc tamen durationem habere potest per secula, cum spe continuationis perpetue, ob illam aequitativam renovatoremque Ecclesia volente alteri concedere, debita est proximiori ultimi deficientis, ac etiam quandoque ex consuetudine, vel privilegio, aut ratione notabilis meliorationis, ut in sua sede *sub tit. de emphyteum. n. 11. frequenter.*

Iste autem, ac similes considerationes utique non cadunt in hujusmodi concessionibus ad vitam, quoniam licet pro quibusdam Juristarum formalitatibus, sive etiam pro quibusdam effectibus, etiam in vitalitatis concessionibus cadat iste terminus, vel contractus emptionis, & venditionis contradistinctus ab illo locationis, & conductionis, vel ab altero constitutione servitutis usufructus cum aliis superfluitatibus, de quibus *d. disc. 1. de emp. & vendit.* At tamen in substantia & inspecta naturali veritate, ac de facto ex communi hominum judicio concessionarius, potius Inquilinus, & condutor, quam verus dominus reputatur, sive emptor & dominus, non quidem ipsius rei, ejusque substantie, sed potius juris fructus, vel commoditatis ad vitam juxta verba res formalitates & superfluitates ideales inter jus, & factum, de quibus *d. disc. 61. 76. & 110. de feud. disc. 44. de emp. disc. 68. & 69. de pensio. & generalior disc. 138. de date, ac etiam disc. 25. de regal. & disc. 54. & 61. de donat. & in aliis, in quibus de hac materia concessio ad vitam. Ideoque nullatenus ab una specie ad alteram intrare videtur argumentum oblonge diversarum rationum.*

Præterea observandum, quod tunc ista quaestio intraret, quando uterque directus, & utilis dominus inter se contendendo de pertinentia istius juris retrahendi activi, quia nempe ambo concurrerent, vel quod unus eorum adhaereret novo emptori, contra quem retractus competat, eidem cedendo, sive remittendo hanc facultatem expressè, & benevolè. Vel quod cum eo novus emptor libertatem quaesierit juxta casum, de quo supra, eodem *disc. 74.* quod scilicet ipse possessor ad vitam, juxta formam Gregoriana constitutionis institutus, retrahere neglexerit infra terminum praesinitum, si- ve quod alias formam non servaverit, adeo ut libertas acquisita cum uno, faciat statum quoad alterum, itaque casu licet in dispositione habita in *d. disc. 74.* id motivatum non fuerit. At tamen aliqua non improbabilis ratio dubitandi cadere posset favore extranei emptoris, quasi quod ille subalternus dominus ad vitam, gerere dicitur personam Procuratoris, & mandatarii alterius domini perpetui, iteque cum eo sufficit formae servasse. Atque ad hanc effectum considerabilis remanet inspectio, de qua *d. disc. 1. de emp. & vend.* an scilicet iste contractus importet veram venditionem, vel potius locationem, & conductionem, sive simplicem usufructum, quasi quod simplex condutor, vel simplex usufructuarius istud mandatum non habeat ut potè neque subalternum habens dominium, vel eius formale in re. Ad instar eorumque in proposito extinctionis censuum habemus, ad fieri possit usufructuarius cum similibus.

Sive quod exercitium hujus facultatis retrahendi, & quæ concessionarii jure durante appetatur, dici valeat esse in fructu, & pro consequens ut ad subalternum potius quam ad directum dominum pertineat, juxta ea quæ de subsecutis, & excadentis, vel de confiscationibus habentur *disc. 1. de feud. ac etiam de supplemento, ead. tit. disc. 138.* Et in proposito juris præferendi *disc. 62. de jure par. cum similibus.*

Sed quando ambo domini sunt concordati, atque unius alteri a. habet explicite, vel etiam implicite, tenendo & non contradicendo, tunc nulla subesse videtur dubitandi ratio, ne alias detur inconveniens quod ita extraneus emptor ab utroque exemptus remaneat. Ad instar eorumque habemus in materia cedentis, & cessantii adversus debitorem censum, quoniam ubi inter se discrepant, atque unus alteri se opponat, tunc intrat inspectio cui potius deferendum sit, sed

quando dicta discordantia non adesset, atque cedens declinat prosequi censum, etiam nomine cessantii, atque ad ejus commodum, quatenus ipse velit, non per hoc sub prætextu quaestiones sine admisso panes unius, vel alterum refidat, debitor census est immisus in sua sede *sub tit. de cred. disc. 70. & alibi demum à pari in casu, de quo d. disc. 62. de jure par. cum similibus.*

Uterius ponderandum in isto casu dicendum venire idem quod concluditur *dicto disc. 1. de emp. & vendit.* ut scilicet commodum, & respectivè incommodum fit utriusque domini directi & subalterni proportionaliter, & pro rata durationis, vel existentia juris cuiuslibet eorum respectivè, ita utriusque personam formaliter constitutibus, & repræsentantibus; juxta illum plurimum dominiorum compatibilem concursus, de quo *disc. 61. & 62. de feud. & alibi,* adeo ut terminato, vel resolutio jure unius, prædium retractum transeat ad alterum, non autem remaneat penes illum actuale possessorem subalternum Dominum, qui retractum exercuerit.

Siquidem istud jus retrahendi ratione vicinitatis reale potius quam personale dicendum venit, adeo prædialis servitutis speciem redolcat, cum non ratione personæ, sed ratione rei adjacentis competat; Et per consequens cum respiciat perpetuitatem, ita prædium retractum per quamdam speciem alluvionis, vel superadditionis effici dicitur incrementum, & pars prædii retrahentis, & meliorationem inseparabilem; Et per consequens, quod ita adactum transeat ad dominum directum, vel respectivè ad successorem in fidei commissio, vel in feudo, sive emphyteusi, aut in venditorem exercentem facultatem redempti, cum similibus, huius obligatione incumbente rescindenti illi retractum exercuerit, id quod erogaverit, sive quod regulæ refectionis melioramentorum exigant, juxta deducta *disc. 23. 25. & 27. de feud. & alibi, ac generaliter disc. 35. de rebus. & de retractu. ubi de materia refectionis melioramentorum, dum ista dicitur acquisitio, quæ non provenit ex industria possessoris, ut sibi potius debeatur, juxta ea quæ habentur *disc. 177. de fidei. & alibi,* sed est realis, vel occasione rei, habens causam perpetuam, & connexam cum ipsa proprietate, adeo ut dictum non valeat nudus fructus à proprio etate, vel causa pro ductiva separatus, ut contingit in illis bonis, & jurtibus quæ feudatarius, vel fidei commissarius ejus jure durante acquirat ex causa accidentaliter confiscationis juxta ponderationes, ac distinctiones, de quibus *d. disc. 128. de feudis in supplemento,* cum ita potius dicatur alluvio, atque melioramentum inseparabile.*

Accedente in idem ratione, cuius retractus prælativus in mixtus est, de quo eodem *disc. 74. & num. 14. & 19. & alibi,* aequitatis scilicet, & congruentie, nec quis malum, vel invikium vicinum novum habere cogatur, quod ita sequeretur si in casu cessationis juris possessoris res retracta non sequeretur rem retrahentem, dum rei retrahentis dominus, qui revocari, & habitualiter semper fuit talis, ita cogetur habere novum, & extraneum vicinum qualis esset hæres, vel alter successor extraneus fidei commissarii, vel feudatarii, sive emphyteute; Magis verò proximè, & contingit ille heres successor hujusmodi emptoris, vel concessionarii ad vitam; Hæc autem ad superabundantiam ponderantur, & extra hujus contrarietas casum datum inter directum, ac subalternum dominum, nulla erat quaestio, quæ erat cum extraneo emptore, cujus respectu, sive unus, sive alter, & multo magis si uterque conjunctim ageret, casus videbatur planus, ut retractum parvi deberet.

Et quamvis circa superius ponderata *n. 18. & seqq. difficultatem facere videntur firma per Pereg. de fidei. artic. 10. n. 4. Qui restat utraque decem, & cum quo pro consueto collectorio more pertranseat Mangil. de fidei. qu. 139. num. 24. & 199. & alii per eum relati quod scilicet res retracta jure vicinitatis per gravatum fidei commissio, non veniat in ejusdem fidei commissarii restitutione, sed pertineat ad ipsam gravatum acquirentem, atque exinde inferatur etiam ad emphyteutam, & feudatarium, nec non ad maritum, & similes habentes dominium subalternum resolvable, idque sorte difficultatem apud Judicem faceret; Nihilominus versus mihi videri observabam, ut admittenda etiam veritate assumpti, adhuc ex consueto defectu applicationis id nullum præstaret obstaculum, ac propterea quod juxta insinuatam regulam, cum qua hodie in omnibus controversiis procedendum venit pro æquivalentis evitandis, distinctio casuum adhibenda sit.*

Ubi etenim agitur de quaestione inter ipsos gravatum retractantem, & successorem in fidei commissio, vel in feudo, aut

aut emphyteutam venientem jure proprio independenter ab acquirente; Sive inter eundem retractantem, & dominum directum in casu devolutionis, quia nempe retrahens velit bona retracta pro se retinere, & non restituere cum re retracta restituta; Vel è converso quod ipse retrahens nolit rem retractam habere, sed prædatat ut successore teneatur illam accipere, atque pretium restituere; Et tunc pro regula recipiendum est dictum assumptum, ex eadem ratione, de qua *sub tit. de fidei. artic. 178. & alibi,* ut acquisitiones factæ per gravatum sint suæ, atque non veniant sub restitutione fidei commissarii; Quod scilicet ipse non teneatur esse administrator successoris; Ac etiam ratione æqualitatis, & reciprocationis, quod scilicet posset successore dicere quod non curat rem retractam; Unde propterea quamvis ex supra insinuatibus vicinitatis sit potius reale, quam personale, utpotè competens ratione rei retrahentis, non autem personæ; Nihilominus cum sitis voluntarium quod poterat nolle exercere, videtur jus industria, & diligentia referendum.

Et nihilominus etiam hujus regulæ limitatio admittenda videtur, eodem modo quo in acquisitionibus factis per gravatum, vel similem, quod facti circumstantie ita studeant, adeo ut retrahente expressè ejus animum in contractum non declarant, non posset successore factum impugnare, atque dicere nolle rem retractam habere, sive non intermedio petulo subjacere; Puta quia assideret voluntas fidei commissarii, etiam præsumpta; Sive quod attento tempore, in quo hæc facultas ad exercitium deducta est, expediret illam rem habere, atque rei adjacentem unire, ac propterea dici posset, quod prædenter id egerit, atque more diligentis patris familias, bonique administratoris se gesserit, dum gravatus fidei commissio ac etiam feudatarius, vel emphyteuta, sive maritus ac similes dicuntur administratores legales non solum validè agentes id quod rei administrata utilitatem concernat, sed etiam circa obligationem, quæ legalis administratori incumbit juxta ea quæ in proposito hæreditis gravati habentur *disc. 36. de Creditu. & in proposito viri in bonis dotalibus & extradotalibus respectivè disc. 168. & in aliis locis, sub tit. de Dote.*

Atque ita agendo de viro advenit Robert. Maranta concivis meus quibè loquitur, ac fundatè in *tratt. de mult. ab. n. 126. & seqq.* more Doctoris & Censal. ad Pereg. reg. loc. citato, & allegat Caball. *conf. 102. nu. fin. & conf. 112. n. 4. & 199.* qui loquitur de emptore cum pacto redempti *lib. 1.*

Sed quando maritus & uxor in hoc sunt concordati, quia nempe uxori retrahere volenti, vir non contradicat, sed potius adhaereat; Sive quod vocatus ad fidei commissum adhectivè sequatur inter dominum, & emphyteutam, vel feudatarium, sive locatorem & conductorem ad longum tempus, cum similibus, adeo ut nulla inter eos vigente discordantia, de hoc obiciat solum extraneus emptor, qui ita retractum evitare velit, & tunc casus esse videtur indubitatus utpotè remanens extra dictas auctoritates, earumque rationes, cum ipse extraneus emptor in hoc proposito habendus veniat quodammodo jure intrusi, qui per unum, vel alterum dominum est repellendus; Atque ambo domini, compatibiles ob respectum diversitatis, ut supra æque concurrere dicantur ad eformandum unum, & integrum dominum, unumque & integrum vicinum habentem hoc jus, & propterea ita de plano præmissa locum habent absque contradicente.

ROMANA ELEVATIONIS, PRO CONFRATERNITATE SANCTISSIMAE ANNUNCIATÆ, ET CONSORTIIBUS, CUM ANTONIO EVANGELISTA.

Casus disputatus in Camera, & resolutus pro Antonio.

De elevatione proprii ædificii an & quando impediri possit à vicino ratione præjudicii luminum; Et de spatio inter unum & alterum ædificium.

S U M M A R I U M.

- 1 Falsi series.
- 2 De regulis generalibus in materia.

- 3 Quod si error cum his regulis procedere, & quomodo sit procedendum.
- 4 De regulatione spatii intermedii.
- 5 De applicatione ad casum.
- 6 De ratione ob quam laudatur resolutio, sed non ejus ratio.

D I S C. CX.

Antonio Christiano habenti domum à se ipso habitatam in prope Ghetum Hebreorum in ea extremitate, quæ adiacet ponti quatuor capitum nuncupato, eamque elevare volenti, se opposuerunt Confraternitates Sanctissimæ Annuntiatæ, & B. Mariæ de Campo Sancto, & alii habentes domus in ghetto à Judæis inquilinis inhabitatas, sed pro volente edificare pronunciatum fuit in prima instantia in Tribunali Camerarij & Edilium; Et converso fuit se opponentibus in secunda instantia per Præsidem vicarium; Introductaque causa in Camera coram Rivuccino in tertia instantia pro volente edificare prodit resolutio, adversus quam obstante nova audientia, in hoc statu ad semiotortue causæ defensionem evocatus fuit, sed frustra, cum in repositio nem perlitum fuerit in decisis, frequentè praxi edocente quod illa medicamenta, quæ morbi initio valida, & operativa sint, jam debilitata, & graviter infirmo non prolant.

Visti itaque informationibus in precedenti propositione hinc inde datis comperit processum esse cum solitis generalitatibus hodie notis, ac firmis, quamvis cum communitati modernorum ineptia, magnus allegacionum cumulus cum inani labore improbo, magneque inutili chartarum repetitione factus esset, quod scilicet quilibet possit, facere in re quod sibi placet, suamque domum excolere, atque ad sidera, non curato præjudicio vicini, utpotè fecundario, & consequentivo, non consisto de zmulacione, vel servitute quarum neutra præsumitur; sed ab allegante probanda est, quodque pro luminibus sufficit relinqueretur competens.

Scribens itaque pro oppositoribus, dicebam etiam cum sensu veritatis idem quod supra insinuat, erroneum scilicet videri hujusmodi controversias, cum præfatis propositionibus generalibus in omni casu regulare, cum verius illic censenda veniant potius facti ex singulorum casuum circumstantiis decidenda, attentè scilicet qualitate edificiorum ac personarum in eis inhabitantium, nec non edificiis congruentia, regulanda ex communi usu Regionis, ad cuius limites effrenatam licentiam deductam est textus in *l. alius* intelligendam esse, adeo ut in re iudicis arbitrium pro moderatione, advertitur pluries in præcedentibus.

Magis verò, tam circa licentiam alius elevandi, quam circa taxam spatii intermedii, an præcisè debeat esse duodecim pedum, necne error est cum generalitatibus & in abstracto procedere, quoniam veritas attendenda videtur ipsorum ædificiorum situatio, ex qua potius dictum spatium regulandum veniat, adeo ut manifesta videatur ineptia illud uniformiter in omni loco, omnique specie ædificii regulare, istemque videtur error frater germanus alterius erroris alibi pluries insinuat sub diversis materiis, ea præsertim, de qua *disc. 54. de Donat. regulandi omnium hominum absque distinctione caelorum, & habitum corporis, & vitam cum eadem uniformi taxa facta per text. in l. hereditatum, ff. ad l. falcidiam,* cum similibus, quibus eadem congruat rationes.

Magna siquidem circa lumina differentia dignoscitur inter loca matitima, sive alias apertæ, & solli exposita in partibus Orientalibus, & loca mediterranea, præsertim subus montes, & in locis opacis in partibus septentrionalibus, aut inter loca existentia in planitie, & altera in collibus, & sibus elevatis quoniam illud lumen quod (ex gr.) in regione luminosa, solis beneficio magis abundante accipitur cum spatio duodecim pedum, in altero neque habebit cum illo viginti, & ultra; Sive quod in loco luminoso sufficiat, & abundet spatium decem, vel octo pedum; Quinimo in aliquibus locis & regionibus desiderari solet illa opacitas, quæ ab ædificiorum elevatione oritur, adeo ut expediat ædificia nimium elevari, ad temperandum scilicet ardorem solis, vel ad frangendum & impediendum ventos infulabres, in altero vero loca ædificia nimium elevata incongrua, & perniciosa sint, ut quæque etiam infra mediocritatem rationis usum habentem, atque in rebus mutari versatum, notoria praxis docet. Ac propterea nedum incipiam, sed huiusmodi speciem ista generalitas redolere videtur, ad prædictas distinctiones & moderationes non reflectendo.

Atque ut advertitur præsertim supra, *disc. 2. & alibi,* istius spatii præcipua, ac omnimoda regularitas esse debet scripta, vel non scripta lex loci, de quo agitur, istamque legem scriptam,

tam, per legislatorem, vel non scriptam, per populum normam, & rationem receptis dicendum est tam a qualitate ipsius loci ob majorem, vel respectu minorum solis aspectum, quam etiam a communi usu & qualitate adificiorum, cum quibus processum fuit; Et per consequens quando quis descendendo ab usu communi, singularis & insolite altitudinis adificium construere velit, tunc error videtur procedere cum taxa communi spatii ita determinati ad proportionem qualitatis adificiorum, & locorum existentium, sed pro cedi debet cum debita proportione & cum regulis arithmeticis super contributione ejus, qui habet plus & ejus qui habet minus, dum casus insolitus & singularis remanet extra cogitationem legislatoris, istique videntur termini, cum quibus presens materia regulanda est, quando more animalium rationalium judicandum sit cum discursu, & cum usu rationis, dum indefinitè procedere in sola litera regularum, vel doctrinarum est ambulare more cæcorum, vel operari more pecudum, aliorumque animalium irrationalium.

Applicando autem ad rem, cum domus oppositæ sitæ essent in ignobili nimirum opaco viculo allunde lumen non habentes, atque alia adificia penè in totum impediunt beneficium solis, adeo ut ab hac innovatione hyberno præsertim tempore, & in diebus nubilosus in primis & secundis solatis vix in meridie lumen haberetur, ita dicebam rectè verificari id quod insinuat pluris supra præsertim *disc. 9. & 11.* quod est sepelire homines vivos in propria domo, eosque cogere ad perpetuo vivendum cum lumine lucernæ, ac propterea quando non obstat consideratio, de qua infra, resolutiones omnino improbabilis dicenda veniunt, potissimè quia adificium, de cujus majori elevatione agebatur habebat copiam luminis à parte anteriori.

Viso autem loco, ac reflectendo ad veritatem resolutiones non improbabiles vix sunt, non quidem ex dictis motibus quibus prodierunt, cum verè incepta mihi viderentur, sed ex consideratione quod juxta frequentiore usum Ghetti, ita cogente ejus restrictione, & excrecentia populi, ista ignobiliores domus oppositæ conductitæ, atque ad habitationem magis villium & pauperum Hebræorum destinata ob viculi infelicitatem, nimirum, & ultra debitam proportionem, elevata fuerunt ab eisdem Hebræis, qui ratione juris gazaga quamdam speciem domini in domibus conductis habere videntur, ut pluries sub diversis materiis insinuat, ac propterea dictæ nobiliori domui vicini Christiani servitus aspectus, vel introspectus inferebatur, & ad quam servitutum tollendam, vel impediendam, potius hæc elevatio ordinata videbatur, ideoque advertendam, quod est in praxi frequens, ut placeat reolutio, sed non placeat ratio.

FLORENTINA INCISIONIS ARBORUM
PRO JULIANO GONDO,
CUM MARCHIONE BAGNESIO.

Responsum ad causam extra Curiam
cum sensu veritatis.

De Statuto Florentino super incisione arborum infructiferarum propè prædium vicini, in qua specie arborum procedat; Et an in ulmis, aliisque arboribus quibus vites ad formam arbuti alligatæ sint.

S U M M A R I U M.

- 1 Falsi series, cum dispositione statuti.
- 2 De regionibus in quibus in Italia sit frequens usus arborum.
- 3 Quod statutum conformet cum jure communi, & de materia.
- 4 De arbutis, & qua dicantur vites arbutivæ.
- 5 De quibus arboribus hujusmodi statuta, intelligi debeant.
- 6 De incisione arborum quando sit permixta, vel prohibita.
- 7 Quomodo arbores arbutorum teneri debeant.
- 8 Quod operetur usus, & antiquitas.

D I S C. CXI.

Ordinato ab antiquo tempore per Commune Florentiæ statuto, cujus verba præcisa registrantur apud Ansaldo, *conf. 54. numer. 4.* ut ad querimoniam vicini interessati incidere deberet quercus, aliæve arbores, quæ non producerent fructus ad usum hominis ad octo brachia propè vicini bona;

Supponitur quod post longum intervallum in illis Civitatibus, aliorumque locorum adjectum sitibus planis inoleverit usus frequens & copiosus plantandi, & habendi vites altas super arbutibus ulmi, vel populi, & similibus ad usum arbutorum pro majori copia vini.

Cum autem inter quædam prædia, in quibus ista species agriculturæ intrudenda fuit, adesset illud Juliano Gondii, quod in ejus extremitatibus habebat aliquas arbores ulmi, vel alterius speciei sublimentes quamplures antiquas, & profas vites ad industriam, majoremque fructum, atque Marchio Bagnesium in vim præfati statuti coram eo Magistratu peteret dictam arborum utpotè infructiferarum incisionem, hinc ex parte D. Gondi meum pro veritate iudicium expetivum fuit.

Respondi quod casus mihi videretur planus, atque dispositionis dote fore in dignus ad favorem ipsius Gondi revertentis, talemque dixi ab omnibus per transmissis juris scriptis, ac etiam rationis reputari debere, magis verò clarè ab illis qui aliquantè versati sunt in illis Italia regionibus, in quibus arbutorum usus habebatur, ut est præsertim pro mea notitia in provincia Campaniæ Felici vulgo Terra Laboris, de qua mentionem facit Barbat. *de divis. fructuum p. 1. c. 17. nu. 105. in fin.* ubi de arbutibus ulmorum & populorum ad hunc usum vitium deservierunt, ac etiam in aliquibus partibus provinciæ Principatus citra præsertim in territoriis Salernitanæ, & Nucernæ. In quibus cernuntur altissimæ arbores ulmorum & populorum vulgo *oppi*, seu *pioppi*, & aliquantè in planitie territorii Narniensis, & Interamnen. ac etiam in valle Spoletana, & alibi.

Illud etiam statutum non discordat à jure communi, sed potius cum eo concordat in substantia, quamvis in accidentibus spati, vel situs in aliquo magis patet, quoniam etiam de jure dispositum est, ut vicinus petere valeat incisionem arborum infructiferarum, seu ejus ramorum ita adjectum, ut exinde umbra præjudicialis ejus fundo inferatur, ex deductis per Ansaldo. *de conf. 54.* & plenè per Rotam in Romana *sepius coram Cerro impressi.* post Pacichell. *in tract. de distantiis dec. 34.* in cuius calce registratur quædam elaborata informatio Marcelli Severoli in Romana Curia Prælati, ibique allegantur *dictum conf. 54.* Ansaldo. & *dec. 6. Florentin. Magon.* quæ loquuntur in terminis istius statuti.

Ac propterea juxta nimirum vulgares hodieque passim receptas propositiones quas in ista materia statutorum habemus, ut quo magis fieri potest, concordent cum jure communi, sive ut quo minus fieri potest, ab eo discordent, ex pluries à me relatæ & præsertim *sub tit. de success. ab intest. ubi videtur sedes peculiaris hujus materiæ statutorum, illud intelligendum venit ad sensum, vel rationem juris communis, quando scilicet de illis fructiferis arboribus agatur, quæ principaliter, & de per se considerentur, adeo ut aliam non faciant figuram, vel operationem nisi illam arborum aliamque non dent fructum nisi illum, quem ex earum natura producant, & in quibus terminis procedant auctoritates, quas in hac materia arborum adeo frequentes habemus ut infra.*

Non vestiamur autem in his terminis, sed in longè diversis, quoniam principalis operatio ad utilitatem, & commodum domini fundi pro majori fructu ad meliorem hominum usum, referenda est ad vites altas, pro quarum sustentatione juxta istius agriculturæ speciem necessariæ sunt ulmorum, vel populorum arbores tanquam famuli, vel focii inseparabiles, sive adhibendo terminum antiquiorum scriptorum agriculturæ tanquam mariti, quibus vites tanquam secundæ mulieres conjunctæ sint, ideoque ad aliarum differentiam arbutivæ vites dicuntur, ut per Columell. *lib. de arbor. c. 16.* & alios relatæ per Calepin. *verbo arbuti*, & Nicol. in Thesaur. *lingu. latin. verbo arbutum*, & *verbo arbutivus*, & ex nostris Alciat. *in l. imper. § 79. §. utiles, ff. de verb. signis. verb. arbuti*; Quamvis etiam istud arbutivocabulum convenit etiam arbutis, ut ex eisdem patet, attamen id pro communiori loquendi præsertim Italiæ verè & proprie hujusmodi arbutivis vitibus congruit.

Et per consequens hujusmodi speciebus arborum hoc statutum nullatenus convenit, ut bene, ac judiciosè usque ab anno 1575, declaratum fuit per Auditorem Mendez in ejus voto, dum statutum loquitur de quercibus, & aliis arboribus non reddentibus fructum ad usum hominis, dum illud verbum *aliis* denotat similitudinem, & sic de illis arboribus, quæ principaliter, & de per se proprium fructum producant, ut sunt quercus, ac etiam sagi producentes fructus aptos ad saginationem porcorum, ex relatæ per Barbat. *d. c. 17. nu. 96.* ac etiam aliam speciem fructuum improprie dace-

ducere dicuntur, nempe salices, aliaque ligna suis temporibus abque incisione truncati, ut agendo de arboribus germinalibus, vel gemialibus, idem Barbat. *ubi supra, p. 105.* & ante ipsum post antiquiores Barbat. *in leg. d. d. v. 1. §. secundum, ff. sol. matr. ex quo & ex Gutier. de T. utel. p. 3. c. 27. ipse totum desumpsit;* Atque de quercibus agitur apud Magon. *d. dec. Flor. 6. & in d. conf. 54.* Ansaldo. & de similibus arboribus istantibus de per se agitur in *d. dec. 34.* post Pacichell. *de distantiis* ubi ad satisfaciendum de hac materia.

Ad evidentiam id comprobatur ex his, quæ super hac materia incisionis arborum in emphyteuta, & usufructuario, in marito, in beneficiario, & similibus tractantur per DD. nimirum frequentè, ut patet ex Barbat. Gutier. & Barbat. *ubi sup. Clar. contr. 2. & 5. Fulgin. de emphyt. tit. de var. caduc. g. 2.* quorum isti, & alii de materia incisionis arborum agentes, præsertim Farinac. *g. 20. n. 113.* Clarus, & Bajard. *in praxi Cri. g. 58. à me relat. disc. 31. de Jur. d. nu. 3. & 4.* Concorditer collocant ulmos, & populos, sive oppios inter arbores infructiferas. Et tamen profus fabulosus esset dicere, ut in hujusmodi arbutis, seu arbutis, in quibus arbores stant accessorie, & tanquam servi, & focii vitium, per virum, vel beneficiarium, seu emphyteutam, vel usufructuarium incidere valeant, dum ita esset de vastare ac depopulare prædium destinatum ad fructum vini, ut clarè ad sensum patet.

Ita etiam docente observantia communi regionis, adeo ut non dicatur casus singularis; Ea quoque accedente optima consideratione facta per Scribentes de partibus, quod de tempore editi Statuti iste usus non invaluerat, utpote per seculum, & ultra postea introductus, ideoque extra mentem statuentium, quinimò verè extra extra verba.

Retento autem sensu illius veritatis, quæ pro meo iudicio talis videbatur, cum certæ, & absoluta veritatis notitia in his, quæ juris sunt, hodie ob ingenium, & scriptorum varietatem non detur, & cum quo sensu ex pluries protestatis mea est consuetudo scribendi extra Curiam.

Præmissa intelligenda veniunt discretè ad usum scilicet arborum, juxta quem vicinus qui habet hujusmodi arbutieta,

debet arbores tenere expurgatas, eo modo quo diligentes coloni, & agricultores in aliis prædiis faciunt, & prout in supra enunciatis Regionibus ista præsertim Campaniæ felicis, seu Terræ Laboris, aliorumque adjacentium locorum praxis docet, adeo ut non licet contra regulas artis, & usum communem, ac etiam contra propriam utilitatem retinere hujusmodi arbores nimium opacas, & frondosas cum ramis inutilibus, dum ita recedendo ab usu communi, & à regulis artis etiam contra proprium commodum resuleret magnum argumentum emalationis.

Atque in hoc sensu nimirum judiciosè, ac fundatè loquutus est præfatus Auditor Mendez in *dicto ejus voto, de dicto anno 1575.* Juncto cum ejus declaratione, quoniam si E. G. velit quis in proprii prædii extremitatibus retinere quercus, vel ulmos ad usum frondosæ arboris, non autem ad usum arbuti, ad tollendum verò Statutum affectat aliquas vites propè illas plantet, tunc illa sociatio non procedit, quoniam principalis operatio, seu prædominantia fieri dicitur ab arbores, non autem à vite, ideoque decisio regulanda videtur ab ea specie, quæ faciat figuram Domini, vel Principis, non autem ab ea, quæ faciat figuram famuli, & servientis, vel Comitæ, regulando actionem à preponderantia; Accedente porissimum dicta circumstantia, quod casus non est singularis, sed communis, & frequens in regione, ac etiam quod non est novus, & recens, sed antiquus, & tandem toleratus; Quamvis etiam in casu, quo certum sit intrare statutum, puta quæ agatur de quercibus, aliaque similibus arboribus consideratis principaliter, & de per se, non suffragari videatur tolerantia, & diuturnitas temporis, ex deductis in specie per Ansaldo. *dicto conf. 54.* quod formiter examinare non congruit, utpote extra casum, attamen in casu de quo agitur ex præmissis, vel dicendum est quod res sit omnino clara pro non comprehensione sub statuto, vel saltem, & in controvertibilibus, ut id sit dubium, & hoc sufficit, ut huic diuturnæ, & veniat tanquam optima interpreti, ex his, quæ circa istam virtutem observantia habentur à me deducta *disc. 21. de Judic.* & alibi nimirum frequentè.

S U M M A
S I V E
C O M P E N D I U M

Eorum, quæ continentur in hoc Lib. IV. Parte Prima de Servitutibus.

- I. De quo genere servitutium in præfati agatur; Atque de pluribus Servitutium speciebus.
- II. De servitutibus prædialibus Urbanis.
- III. De prædialibus servitutibus rusticis, & præsertim transitus, pascuorum, & aquarum.
- IV. De usufructu, usu, habitatione, & commoditate.
- V. De utroque retractu legali, & conventionali.

S U M M A R I U M.

- 1 De servitute merè personalis importante statum persone hic non agitur.
- 2 De illa sibi viciosa familia.
- 3 De distinctione plurium specierum servitutium.

- 4 De servitute quæ resultat à Feudo, seu vassallagio, an burgaria.
- 5 De servitutibus usufructus, usus, & habitationis, quam speciem redolant, & quod sint personales, & quare.
- 6 De commoditate, & de facultate habitandi.
- 7 De differentia inter usufructum, & commoditatem.
- 8 De reali, seu prædiali.
- 9 De mixta, & de alia distinctione realium, & mixtorum inter rusticas, & urbanas.
- 10 De servitute retractus legalis, vel conventionalis.
- 11 De aliis speciebus servitutium, & de quibus in præfati agatur.

II.

- 11 In quibus prædiis servitutibus urbane cadant.
- 12 Distinguntur species questionum in servitutibus urbanis.
- 13 Cuiuslibet pro libito conceditur ad hanc in suo, & extollevit, etiam si vicinus pro ejudicetur.
- 14 Nihil est ex emulazione, qua non præsumitur, & quomodo probetur.
- 15 Sola antiquitas temporis hanc facultatem non tollit.
- 16 Eadem regula procedit in demolitione, quæ aliquando est præjudicialis.
- 17 De spatio quod est relinquendum, ne luminibus officiantur.